

Matti Salminen (*Gurnemanz*), Michael Weinius (*Parsifal*) ja Päivi Nisula (*Kundry*).

Parsifal Kansallisoopperassa Teksti: Riitta-Liisa Mäkipaasi

Harry Kupferin ohjaama *Parsifal* vuodelta 2005 uusittiin pääsiäisen tienoilla. Uusinta-ohjaus oli Kim Amberlan.

Orkesteri soi harvinaisen hienona ja yhtenäisenä israelilaisen Pinchas Steinbergin johdolla. Steinberg on syntynyt 1945 New Yorkissa ja johtaa jatkuvasti useita merkittäviä orkestereita Euroopassa. Nimiroolissa ruotsalainen Michael Weinius lauloi komeasti ja pakottomasti. Päivi Nisulan valtava, metallinen sopraano ja oivaltava näytteleminen tekivät Kundrysta vahvan hahmon. Tommi Hakala oli Amfortaksena vakuuttava. Äänessä oli kuitenkin jotain vibraton tapaista epämukavuutta, joka tosin tässä kärsijän roolissa voi liittyä tulkintaan. Esa Ruuttusen Klingsor oli niin kauhistuttava pahis, ettei leppoisa eläkeläisyys tullut katsojalle mieleenkään.

Matti Salmista kuunnellessa ei voi kuin kiitollisena ihmetellä, kuinka kummassa bassoaäni voi olla niin inhimillisen ilmaisykykyinen ja vielä säilyä sellaisena vuodesta toiseen. Salmisen Gurnemanz nähtiin sattumalta pääsiäisen aikaan myös Teemalla Baden-

Badenin seitsemän vuoden takaisessa esityksessä, jonka kaikki roolit oli miehitetty maailmanluokan tähdillä.

Helsingin esityksessä pienemmätkin roolit tehtiin huolellisesti, samoin kuoro-osuudet. Sähköisesti vahvistetut poikaäänät tosin kuuluivat heikokkosti. Erityisesti ilahdutti muhkea basso Koit Soasepp Graalin ritarina.

Näyttämökuvaa (lavastus Hans Schavernochin) oli edelleen yhtä vaikuttava kuin ensiesityksissä. Tapahtumien intensiteetti ja intiimisyys toteutettiin monin keinoin: taitava valaistus (Andrew Voller) nosti henkilöt tummasta taustasta ja näyttämön unenomaisen äänettömästi (useimmiten) nousevat ja laskevat tasot rajasivat tilaa, jonka pääteamana oli kaukaisuuteen jatkuva tie, buddhalaisuuden jälleensyntymisiä kuvaten. Graalin temppelin kohtaukset toteutettiin äärettömän vaikuttavasti kuvaheijastein. Myös kukkaistytöjen esittäminen pehmpornovideoina oli mainio oivallus. Ei kuitenkaan ongelmaton. Oli toki loogista, että kohtauksen laulu kuu-

lui sähköisesti vahvistettuna, mutta musii-killisesti ratkaisu oli ikävä.

Esitys oli siis erittäin onnistunut. Minulla on kuitenkin tämän oopperan suhteen henkilökohtainen ongelma, jonka olen huomannut aika yleiseksi varsinkin naisilla. Näen *Parsifalin* ajatusmaailman tunkkaisen naisvihamielisenä, vaikka kuinka yritän selittää itselleni, että kyse on ihmisen kaikenlaisista pyyteistä: ne aiheuttavat kärsimystä ja niistä luopuminen tuo vapahduksen. Kupferin ohjaus korostaa tätä tulkintaa tuomalla buddhalaisuuden näyttämölle näkyviin ja pistämällä Kundryn marssimaan Parsifalin perässä vapahduksen tielle (Baden-Badenin versiossa Kundry jopa johtaa joukkoa...). Mutta ei auta. Paradoksaalisesti tällainen parhain päin selittäminen tuntuu minusta vielä hankalammalta kuin perinteinen tulkinta, jonka voi sentään katsoa kunnon taruna. Mieluisin näkemäni versio on Stefan Herheimin supertoiminnallinen Bayreuth-ohjaus, jossa Pyhien Miesten Mystisen Maailman korvaa patriarkaalisesta Saksan historia.